

banjske otlina skozi hrbtnico. Vseh hrbtničnih vretenec je 33. Goranjih 7 vretenec dela vrat. Vrat je gibčen in tako močan, da vzdrži tudi veliko težo. Za vratnimi vretenci sledi 12 hrbtnih ali prsnih, 5 ledvenih, 5 križnih vretenec in konečno 4 konjava trtična vretenca. Pet križnih vretenec je strnenih in dela križno ali sveto kost; 4 trtična vretenca so tudi zrasena in delajo „trtico“. — Na prsna vretenca se priklepajo rebra; to so obročasto zakrivljene kosti, katerih je 12 parov. Podobne so močnemu košu, ki oklepa srce in pljuča in delajo ogradi. Sedem goranjih reber imenujemo prava rebra; spodnjih pet reber pa zovemo neprava ali trebušna rebra.

(Dalje prihodnjic.)

Književstvo.

— Nova šolska knjiga „**Aritmetika za učilišča**“. Spisal dr. Fr. vitez Močnik; po drugem natisu poslovenil J. Celestina. Natisnila in založila Ign. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg v Ljubljani, 1885, 8°, 288 str. Cena 1 gld. 10 kr., v platno vezana 1 gld. 30 kr. Marljivi gosp. profesor Celestina priredil je s to knjigo našim učiliščem prav lepo in potrebno slovensko učilo.

— „**Ljudske Knjižnice**“ je izšel 12. in 13. snopič, prvi s tremi lepimi povesticami in sicer: Sila, poslov. H. Majar; Davoriša, poslov. H. Majar in Skopuh, prel. L. Gorenjec, — drugi obsega 27 narodnih pravljic in pripovedek, katere je nabral g. B. Krek. „Ljudska knjižnica“ lepo napreduje; naj bi jo tedaj ves slovenski svet krepko podpiral!

— „**Národne Biblioteke**“, ki jo tiska in zalaga gosp. J. Krajec v Novem Mestu, je užé 18. snopič na svetlem. Ta snopič obsega spise Andrejčkovega Jožeta pod naslovi: Matevž Klander, Spiritus Familiaris, Zgodovina Motniškega Polža, Gregelj Koščenina. Cena snopiču je 15 kr. Tudi „Národno Biblioteko“ priporočamo v obilo naročevanje.

— „**Šaljivi Slovenec**“. Zbirka najboljših kratkočasnic iz vseh stanov. Nabral Ant. Brezovnik, učitelj. V Ljubljani, založila Ign. pl. Kleinmayr in Fed. Bamberg, 1885. Stane 60 kr., vezan 70 kr. Kdor je čmeren, naj bere tedaj „Šaljivega Slovenca!“

— „**Pjevanka**“. Sto dječjih popevka za jedno grlo z napjevi, tekstom i metodičkim uvodom za pučke škola i zabavišča, uredio Fr. Š. Kuhač. Ciena 1 for. (Za članove sbora 50 novč.) V Zagrebu, naklada Hrv. pedagog.-knjiž. sbora, 1885. Ta lepa zbirka obsega premnogo krasnih pesnic iz raznih krajev z mičnimi napevi; tu so: I. Sigre i plesovi. II. Popievke šaljive. III. Popievke osobne i obredne. IV. Popievke pričalice. V. Popievke pobožne. VI. Popievke domorodne. Prav živo priporočamo to zbirko vsem prijateljem šolskega petja z željo: naj bi tudi kdo naših slovenskih glasbenikov se lotil enakega dela in izdal enako pjevanko za naše potrebe!

Dopisi.

Iz Sežane. Popravek. Na podlogi §. 19. tiskovnega zakona z dné 17. decembra 1862. l. prosim slavno uredništvo naj mi resnici in poštenosti na čast potrdi, da jaz nisem ni dopisa »iz Sežane« v 11. številki »Učit. Tovarša« pisal, ni poslal.* — Toliko svojim prijateljem in znancem v pojasnilo. — V Sežani v 5. dan julija 1885. l. **Matej Kante**, učitelj.

Iz Cirknice. Slavno drnštvo »Národna Šola« blagovolila je za mali znesek poslati naši šoli mnogo različnega šolskega blaga. Za ta velikodušni dar zahvaljujeta se v imenu uboge šolske mladine

Ivan Prudič,
podpredsednik krajnoga šol. sveta.

Karol Dermelj,
načelnik.

Iz Rudnika. (Bolezen in služba šolskih otrok.) Vsak učitelj izvestno dobro vé, koliko zapreke pri pouku nam delajo nepovoljne šolske zamude. Akoravno je hoja v šolo pri nas skozi celo leto redna, vender bi si jo še popolnejšo želim, ako ne segajo vmes opravičeni vzroki. Nekaj tacega se je letos pri nas primerilo. V razdeljeni enorazrednici imam 82 otrok v dveh

*) To Vam vestno potrjuje uredništvo »Učit. Tov.«

skupinah, katerih višja šteje 40, nižja pa 42, in od teh mi je mej časom od 15. dne aprila do 15. dne junija t. l. zbolelo in zopet ozdravelo na neki zavrtni ne ravno tako hudi bolezní 75, torej samo 7 ne. Zatekel mu je vrat in glava prav zabuhlo, kakor bi ga bile čebele opikale. To je trajalo dva do tri dni, in tretji ali četrti dan je prišel užé v šolo. Slabejši so se v tej bolezni ulegli, a trdnješi pa še ne. V višji skupini jih je mej 40 obolelo 35, a v nižji mej 42, čujte! štirideset, kar je znamenje, da se je bolezen manjših bolj poprijela. Ne morem drugače, da si to za novico smatram, zakaj 17 let že učiteljujem in kaj enacega v tako kratkem času se mi še ni pripetilo. Take zamude mislim so opravičene, a vse drugače je z otroci, ki služijo drugod, in hodijo v šolo. Stariši ji dajo v službo brž, ko izpolnijo 9. ali 10. leto. Ali se ne vpraša tukaj: Kako bodeš dvema gospodoma služil? Res je ljudstvo ubožno in otroci so, bi rekel, zgodaj prisiljeni s trebuchom za kruhom iti, a nikakor pa ni pravično, da otroci, ki imajo še dolžnost, da morajo v šolo hoditi, služijo pri tujih ljudeh; kajti ko je otrok v službi, postane zanj osodepolni čas. Učitelj ga hoče v šolo in sili k učenju, a gospodar njegov ga hoče imeti domá ter ga priganja strogo k delu; oba bi ga rada imela. Naletel sem otroka, ki se je prav britko zjokal, rekoč: Ne enega trenutka se mi ne pusté domá učiti. — »Ti služiš«, pravi gospodar, »zato te imam, da mi delaš in te tudi plačam«. Stariši pa, oziroma tudi gospodar pa še pravijo: »Kaj je, če plačam enkrat, dvakrat v letu kaj šolske kazni, saj bode to užé fant zaslužil«. Dragi sodelovalci, ali ni to istina? In kaj je še hudo, ako pomislimo, da se ima otrok v 10., 11. in 12. letu v šoli največ učiti? Žal, da imam ravno jaz leto za letom, ako ne $\frac{1}{4}$, vselej pa $\frac{1}{5}$ takih, ki morajo dvema gospodoma služiti. Prav umestno bi bilo, ako bi zdaj, ko učiteljske konferencije delujejo, enako stvar predlagale v pomiselk višjim šolskim oblastvam, katere bi potem zaukazale, da bi taki otroci, ki v šolo hodijo — (menim v vsakdanjo) ne smeli služiti; ali, ako bi užé služili, naj bi služili za samo obleko s pogojem, da bi redno v šolo hodili. To bi bila velika zavora starišem, ki bi bili potem ne samo primorani otroke pridno v šolo pošiljati, ampak tudi prisiljeni, da bi skrbeli za to, da se njihovi otroci bolje učé in prej izučé. Učitelji, delujmo na to, da se stvar doseže!

Sim. Punčah.

Iz Maribora. Na našem učiteljsku se je letos začel pismen zrelostni izpit dné 27. maja in se je končal dné 5. junija. Izpit je delalo 26 pripravnikov in 7 privatistov. Po národnosti je 25 Slovencev, 8 Nemcev in 1 Čeh. — Vprašanja iz posameznih predmetov so bila sledeča:

I. Pedagogika. (27.5) 1. Erziehung zur Religiosität und Vaterlandsliebe. 2. Erläuterung der Grundprincipien des Unterrichtes: Unterrichte naturgemäss und Unterrichte cultur-gemäss. 3. Leben und die wichtigsten pädagogischen Schriften des Johann Amos Comenius. 4. Von den Lehrmitteln in der Volksschule.

II. Nemščina. (28.5) 1. Die Baumschule, ein Bild des Jugendlebens. 2. Adalbert Stifter. 3. Zusammenziehung der Sätze. 4. In welcher Weise haben orthographische Übungen in der Volksschule vorgenommen zu werden?

III. Slovenščina. (30.5) 1. Korist šolskih vrtov v občé sosebno oziroma učencev. 2. Kateri razloček je med nepravilnimi in nepopolnimi glagoli v slovenščini? Pojasnilo v zglelih. 3. Kateri slovenski pisatelji imajo zasluge za pouk stare slovenščine?

IV. Zemljepisje. (29.5) 1. Ebenen in Oesterreich-Ungarn; ein geographisches Characterbild für die obere Volksschulstufe. 2. Zentralalpen Oesterreichs; ein geographisches Characterbild für die obere Volksschulstufe. 3. Produkte des Pflanzenreiches der Steiermark; ein geographisches Characterbild für die mittlere Volksschulstufe. 4. In welcher Weise kann sich der Lehrer in Bezug auf sein geographisches Wissen weiter bilden?

V. Zgodovina. (1. t. m.) 1. Die wichtigsten Begebenheiten im zweiten punischen Kriege. 2. Die bedeutendsten Persönlichkeiten Oesterreichs zur Zeit der Türkenkriege. 3. Auf welche Weise kann die Jugend für die vaterländische Geschichte begeistert werden?

VI. Računstvo. (2. t. m.) 1. Zwei Zahlen stehen in dem Verhältnisse 3 : 5, setzt man zu der einen 10 hinzu und zieht von der anderen 10 ab, so kehrt sich das Verhältnis der beiden Zahlen um; wie heissen die Zahlen?

2. Addire $\frac{x-8}{x^2-5x+6} + \frac{x+2}{x^2-9x+14}$ das Resultat soll möglichst einfach sein.

3. Eine Schnur kann gerade einen Kreis erfassen; macht man dieselbe um 1 m länger, so ist der Flächeninhalt des Kreises, den sie nun gerade einfasst, um 2 m² grösser; wie lang ist die

Schnur ursprünglich? 4. $\sqrt[3]{x^3-x^2+x-1}$; zu entwickeln auf 4 Glieder. 5. Wie gross sind die spitzen \sphericalangle Winkel eines rechtwinkligen Dreieckes dessen Hypothenuse h gleich 8 m und eine Kathete $k_1 = 6$ m beträgt?

VII. Prirodopisje. (3. t. m.) 1. Welche Erscheinungen bieten die Gletscher dar; in welcher Weise wirkt die Eismasse auf die Erdoberfläche und in welchem Zusammenhange steht sie mit den schwimmenden Eisbergen? 2. Die Wiederkäufer sind in Bezug auf ihre Naturgeschichte und ihren Nutzen für den Menschen zu charakterisiren. 3. Es ist durch Entwerfen eines Stundenbildes zu zeigen, wie auf der Oberstufe der Volksschule die Tollkirsche zu behandeln wäre.

VIII. Prirodoznanstvo. (5. t. m.) 1. Elektromagnet (methodisch). 2. Geistige Gährung. 3. Luftfeuchtigkeit. (Po „Popotniku“.)

Iz Ljubljane. Pri pismenem zrelostnem izpitu na tukajšnji c. k. izobraževalnici za učitelje izdelovala so se le-ta vprašanja: Iz pedagogike: 1. Begriff und Nothwendigkeit der körperlichen Abhärtung. 2. Welche bleibenden Verdienste haben die Philanthropisten für die Pädagogik und Didaktik? 3. Was heisst praktisch unterrichten? — Iz nemščine: Mit welchem Rechte wird die Dichtkunst eine Bildnerin der Menschheit genannt? — Iz slovenščine: Upliv podnebja na organična bitja. (Popis.) (Einfluss des Klimas auf organische Wesen.) — Iz zgodovine: Maximilian I. als Mehrer der Macht Habsburgs. — Iz zemljepisa: Culturbild, Oro- und Hydrographie von Krain. — Iz prirodoslovja: 1. Die chemischen Wirkungen des Lichtes und die Photographie. 2. Die Fliehkraft; Entstehung und Unabhängigkeit derselben. Erscheinungen, die auf den Wirkungen derselben beruhen, sind anzuführen und zu erklären. — Iz prirodopisa: (slov.): 1. Wie geht die Ernährung des menschlichen Körpers vor sich? 2. Charakteristik und Uebersicht der Insecten. Methodische Behandlung (Vorführung) der Honigbiene in der Volksschule. 3. Welche Mineralien nennen wir Salze? Wodurch unterscheiden sich die Salze von anderen Mineralien? Beschreibung der wichtigsten Salze und Angabe, wie selbe verwendet werden. — Iz matematike: (slov.): 1. 6500 fl. sind so unter 4 Personen zu vertheilen, dass sich die Theilbeträge jeder derselben zu einander verhalten wie 2 : 3; wie viel erhält jede Person? 2. In wie viel Jahren wachsen 1540 fl. auf 3714-66 fl. an, wenn die Zinsen und Zinseszinsen mit $4\frac{1}{2}\%$ berechnet werden? 3. und 4. Aufgaben aus der Geometrie.

Na izobraževalnici za učiteljice: Iz pedagogike: 1. Wie wird die Erziehung nach dem Grundsatz der Einheitlichkeit gestaltet? 2. Welche Vorzüge hat der Massenunterricht vor dem Einzelunterricht sowohl in pädagogischer wie in didaktischer Beziehung? 3. Worin bestehen die Verdienste Kindermann's um das Schulwesen in Oesterreich? — Iz nemščine: Der Baum, ein Lehrmeister des Menschen. — Iz slovenščine: Reka podoba človeškega življenja. (Der Fluss — ein Bild des menschlichen Lebens.) — Iz zgodovine: 1. Es ist die Avarenherrschaft in Oesterreich-Ungarn zu besprechen. 2. Ländertheilungen im Hause Habsburg und die Wiedervereinigung der Linien sind kurz anzugeben. 3. Die Erbfolgekriege des 18. Jahrhunderts sind aufzuzählen und die Resultate derselben anzuführen. — Iz zemljepisa: 1. Welchen Einfluss hat die Nähe des Meeres auf das Klima? 2. Was sind die Grenzen und die physischen Merkmale des Karstes? 3. Das Fluss- und Canalsystem Frankreichs ist in seinen Hauptzügen darzulegen. — Iz prirodoslovja: 1. »Gebundene oder latente Wärme.« Dieses Thema wäre in einer höhern Classe der Volksschule methodisch zu behandeln und durch passende Beispiele zu erläutern. 2. Das menschliche Auge ist eingehend zu beschreiben und das Zustandekommen des deutlichen Sehens zu erklären. — Iz prirodopisa: Es ist das Athmungsorgan des Menschen und der Athmungsprocess eingehend darzulegen; Pflege des Athmungsorganes. 2. Schilderung der Flatterthiere. (Merkmale, Lebensgewohnheiten, Eintheilung etc.) Welche leben in unseren Gegenden? — Iz matematike: (slov.): Ein Kaufmann kauft 750 kg (Bruttogewicht) einer Ware; das Taragewicht wird 10% berechnet; 100 kg des Nettogewichtes kosten 75,5 fl., die Auslagen betragen 14,03 fl., die Sensalengebühr $\frac{1}{2}\%$, die Provision 2% . a) Wie hoch kommt die Ware zu stehen, b) wie viel Percent Gewinn hat er, wenn er 100 kg mit 87,45 fl. verkauft? 2. Ein Kaufmann hat zweierlei Essig, zu 35 und 30 kr.; er will nun diese Essigsorten so mit Wasser mischen, dass er 550 Liter Essig bekommt, das Liter zu 18 kr.; wie viel Wasser muss er zugiessen? 3. und 4. Aufgaben aus der Geometrie. (Po „Schulzeitung“.)

— Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta v 11. dan jun. t. l. Posvétuje se o proračunu stalnim učiteljskim plačam za 1886. l., ter se tudi Kranjskemu deželnemu odboru izroča, da bode skrbel za izplačevanja. — Dovoljuje se poludnevni pouk na dvorazredni ljudski šoli na Mirni začetkom šolskega leta 1885/86. — Prošnja nekega krajnega šolskega sveta, da bi se tamkajšnja učiteljeva služba iz četrtega plačilnega reda prestavila v tretji plačilni red, se ne usliši. — Ravno tako se odbije tudi prošnja učiteljskega objekta na neki trirazrednici za poviksanje plače ali za denarno podporo. — Želji Ljubljanskega mestnega odbora, da bi se na tukajšnji višji

realki slovenščina za vse učence obligatno poučevala, se ne ustreže zaradi razlogov, ki jih o tej zadevi stavi učiteljstvo. — Poroča se na višje mesto o slovenskem učnem jeziku na tukajšnjih izobraževaliških za učitelje in učiteljice ter na vadnicah, ki so s temi združeni. — Določi se učiteljska plača (400 gld.) novoustanovljenim učiteljskim službam na enorazrednici pri Sv. A-1 nad Tržičem in za drugo učiteljsko mesto v Veliki Dolini. — Napetuje se okrajnim šolskim svetom o Mav-ovem prevetrovanji na tukajšnjih ljudskih šolah. — Odobruje se učni črtež s šolskimi knjigami vred na tukajšnji višji gimnaziji za šolsko leto 1885/86., ter se ob enem tudi na višje mesto poroča o ustanovi dveh učnih tečajev na tukajšnji višji gimnaziji za Neslovence. — Prošnja nekega gimn. profesorja, da bi se mu pripoznala prva in druga petletna doklada, vloga se slavnemu ministerstvu za bogočastje in uk. — Reši se več prošenj za denarne podpore in nagrade ter pritožbe o kaznih za šolske zamude.

— Pri ustnem zrelostnem izpitu na c. k. izobraževališki za učitelje je bilo 18 kandidatov domačih in 3 vnanji. Iz mej prvih je dobilo 14 spričevalo zrelosti, 4 pa bodo ob letu izpit ponovljali. Iz mej vnanjih je dobil eden spričevalo zrelosti, enemu pa se je dovolilo preizkušnjo čez dva meseca ponovljati, drugemu pa ob letu.

— Ukaz ministra za bogočastje in uk z 22. jun. t. l., št. 1857. prenareja §. 18. šolskega in učnega reda občnim ljudskim učilnicam in meščanskim šolam, in sicer tako-le: §. 18. šolskega in učnega reda z 20. avg. 1870. l. se razveljava, ter naj se v prihodnje glasi: »Odpustno spričevalo (odpustnico), v katerem se mora pri javnih učencih zaznamovati zadnji razred, oddelek ali skupina učenceva, daje voditelj šole ter ga podpisujejo vsi učitelji tega razreda, oziroma oddelka ali skupine z učiteljem verouka vred. Odpust iz šole zaznamuja se v šolski matriki in v šolskem imeniku. V šolskem imeniku zaznamuja se tudi sklepna sodba, ki se je vzprejela v odpustno spričevalo«.

— Za novo mestno šolo je občinski odbor ogledal razne prostore, kateri bi bili primerni za zidanje. Naj več mestnih odbornikov meni tako, da bi bilo najbolje, da bi se postavila nova šola pri mesarskem mostu na Poljanskem nasipu, kjer stoji hiša št. 6 in na vrtu št. 2 (hiše g. Jemca) v Vodnikovih ulicah. Naj bi se nova šola užé v resnici skoraj jela zidati!

— Šolsko leto 1884/85. na tukajšnjih srednjih in ljudskih šolah sklenilo se je danes s sveto mašo in z zahvalno pesmijo. Počitnice bodo trajale do 16. septembra t. l.

— Ponesrečil se je c. k. okrajni šolski nadzornik in voditelj čveterorazredni ljudski šoli na Vrhniki, gosp. Vinc. Levstek. Na potovanji se mu je splašil konj in skočivšemu raz voza si je nogo zlomil. Zatorej se je čas okrajne učiteljske konferencije odložil na pozneje.

S Studenca. (Zahvala.) Blagorodna gospa Varavn-ova, veleposestnica v Škocijanu na Dolenjskem podarila je »Národní Šoli« 10 gold. ter mi jih izročila. Za ta znatni dar se občeznanej plemenitej dobrotnici v svojem in v imenu odbora iskreno zahvaljuje

Na Studencu, v 12. dan julija 1885.

J. Gantar,

nadučitelj in povrjenik »Národne šole«.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. V Kranjskem okraji: V Šelcah s 400 gld., v Zalem Logu, v Dupljah, na Trsteniku in v Besnici pa s 400 gld. letne plače in s stanovanjem. Prošnje do 30. jul. t. l. pri c. k. okrajnem šolskem svétu v Kranji. — Na trirazrednici v Šent-Jarnej tretja učiteljska služba s 400 gld. letne plače. Prošnje do 18. jul. t. l. pri c. k. okrajnem šolskem svétu v Krškem. — V Novomeškem okraji: Na enorazrednici v Hinjah s 450 gld. letne plače in s stanovanjem. Prošnje do 16. t. m. pri c. k. okrajnem šolskem svétu v Novem Mestu. — V okraji Ljubljanske okolice: Pri novoustanovljeni čveterorazrednici v Šent-Vidu nad Ljubljano nadučiteljeva služba s 600 gld. in druga učiteljska služba s 500 gld., obe s stanovanjem. Ako se prvi službi oddasti domá, oddala se bode potem naslednja učiteljska služba s 450 in s 400 gld. letne plače. Prošnje pri c. k. okrajnem šolskem svétu za Ljubljansko okolico v Ljubljani do 1. avg. t. l.

Listnica opravištva: Gosp. A. V. na Op.: Zdaj je plačano za I. polovico l. 1885. — Gosp. J. R. v R.: Vzprejeli 3 gld. za II. polovico 1883. l. in I. polovico 1884. l., a na dolgu je še za II. polovico 1884. l.